

Иван Давидков

Днепър под моя прозорец тече

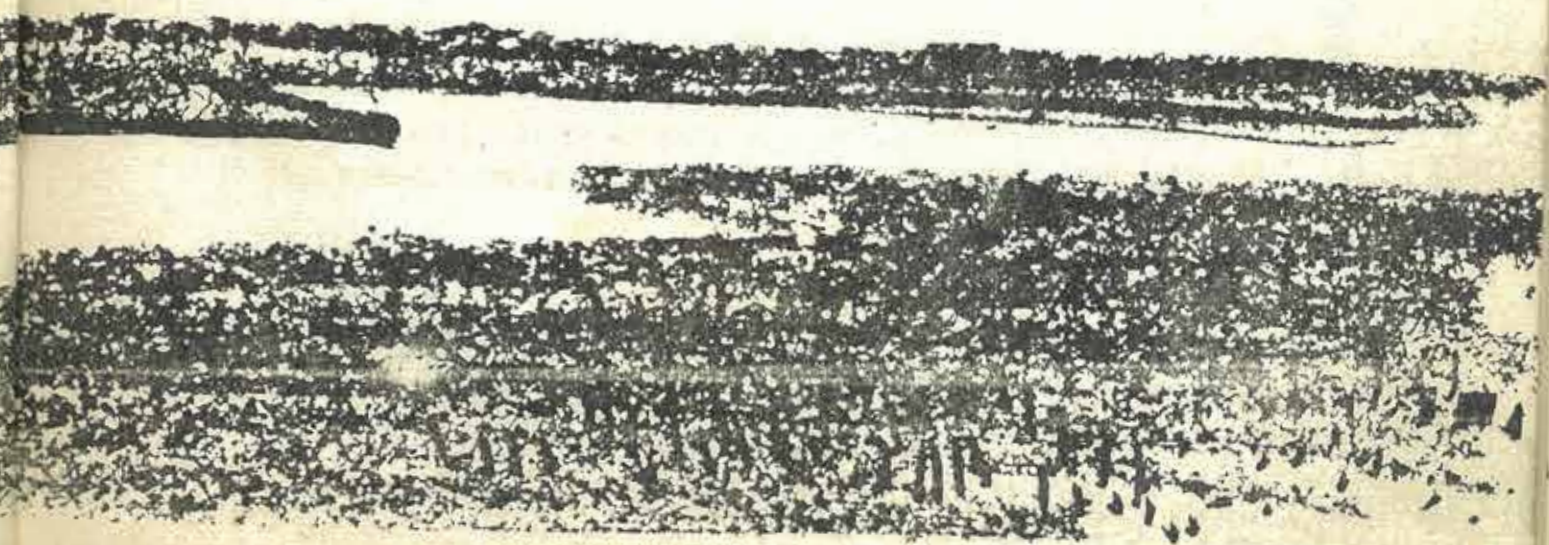

ИВАН ДАВИДКОВ

Днеиър иосг моя протзорец мере

СТИХОВЕ

БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ
София 1960

• • •

Една бреза, като десница бяла,
високо се протягаше в нощта
да улови звездата заблестяла
най-ниско над степта.

Не искаше ли тя да я даде на мен —
като светулка да я скътам в моите длани,
за да ме води през широките поляни,
на Днeпъра покрай брега смрачен?

Аз ѝ продумах: «Дай звездата ти
на някоя девойка непозната.
Сред меките ѝ къдри да блести,
за да я зърне в тия широти
най-хубавият момък на земята!

А аз ще тръгна в тъмното без път.
Пред чийто дом да спра — прозорец мил ще блесне
и с мене като с брат ще разделят
кравая житен и Шевченковите песни. . .»

24. IX. 1958

ОНЯ, КОЙТО ХРАНИ ГЪЛЪБИТЕ

Бе още рано. Киев още спеше.
Крещчатик никому не бе разказал своя сън.
След сянката си, за да не е сам, вървеше
приведен инвалид, в зори излязъл вълн.

През прясната на гълъбите бели,
засветила на Бесарабския площад,
закрачи. Патериците дебели
потракваха в предутринния хлад.

Той хвърляше ечмик на птиците. Зърната
просветваха като искри. И в тая тишина
аз мислех си за радостта: като тревата
поникна тя над ямите на страшната война.

Аз мислех си за нежността: от пламъци обгарян,
един ли падна в украинските поля,
за да е пълна есенната заран
със шум на кестени и плясък на крила...

А той ме гледаше с очи като зората чисти
и се усмихваше на белите ярета.
Над него вятърът броеше колко листи
са пожълтели през нощта..

19.IX.1958

*Бел.ред. В сканирания екземпляр от книгата авторът на ръка е датирал
някои от стихотворенията.*

* * *

Аз вярвам: зарад мене беше
така прозрачна есента
и Днепър целия блестеше,
понесъл острови листа,
и кленовете шумоляха,
златиста броеница.

... А жеравите все летяха
към Дунав и Марица.

Бях с песни и усмивки ясни
от ветровете по-богат.
Със своите дъщери прекрасни
ме омагьоса тоя град.
Под клепките си те таяха
зелената зорница.

... А жеравите все летяха
към Дунав и Марица.

Огромна светеше луната
и толкоз ясна бе степта,

че вгледах ли се в далнината,
бих зърнал края на света,
бих зърнал бащината стряха
и витата лозница.

... Ах, жеравите все летяха
към Дунав и Марица.

30.X.1958

* * *

Те преминаха двама край мен.
Тя ръката му с обич държеше.
По полата и ситният лен
още в късната есен цъфтеше...
Той бе сляп. Със перчем изрусял
и войнишка фуражка, с каквато
беше паднал край Днестъра бял
в едно черно от пушеци лято.
Аз ги гледах. Тя беше щастлива.
Не любов – подвиг беше това:
да си млада и тюлкоз красива,
да цъфтиш като степна трева,
а когато зоват в мрачината
други – весели, светли – очи,
твоите пръсти да търсят ръката
на слепеца, що тъжен мълчи.
Да си всичко за него – на юга
необятната бистра зора,
да си славей, капчук, теменуга
и от сняг засияла гора.
Да пристъпяш до него засмяна,
та на листите светлия рой
и на Днепъра тънката пяна
да погледа с очите ти той...

7.X.1958

ВЕЧЕРНА ПЕСЕН ЗА ТЕБЕ

Как далеко останаха хълмите голи
и край родния дом пожълтелият лес.

Под моя балкон украински тополи
до късно шумяха нощес.

Те ме молеха сякаш да дойдат при мен,
да поседнем, да почнем беседа сърдечна.
И всеки върхар, всеки лист позлатен
за теб ми говореше, моя далечна...

И до нашата къща тополи растат.
С тях сме стари приятели. Те ни познават.
И те ли, когато заспива градът,
под сънната стряха застават?

Не затваряй прозореца. Слушай в нощта:
мои думи листата повтарят...

Аз зная, че всички тополи в света
с човешки слова разговарят.

18.IX.1958

СЛЕД БАЛЕТА „ГОРСКА ПЕСЕН“

Русалката умираше. И флейтите тъгуваха.
Вълните и бръшляните със нея се сбогуваха.
Под тежки клепки гаснеха студените лъчи
в зелени, като твоите, замислени очи.
И сякаш във просъница едва дочувах аз
как чезне между хълмите познат, обичан глас.
Там ти сега ме викаше. И аз вървах незрим –
задъхвах се от гъстия, потаен лунен дим
и свирката ми молеше, зовеше: „Де си ти?“ –
но само ек от стъпките дочувах да трепти...
Една върба се свеждаше над моята глава,
една върба ме галеше. О, ти ли бе това?
О, ти ли бе израснала на тоя бряг суров,
да славиш с листи весели безсмъртната любов?...
Аз плачех. А над хълмите щастливи птици плуваха.
И облаците светеха. И флейтите ликуваха.

29.IX.1958

* * *

Майки от Херсон и от Одеса,
вгледани по есенния път,
свидните ви синове къде са?...
Хълмите и сълзите мълчат.

Мина вихър... Над един ли праг
окачи войната отшумяла
снимчица, отдавна избеляла.
И от нея гледа с поглед благ
момък със шинела и ушанка,
с със винтовка или автомат.
Хубавец...Никита. Гриша. Ванка.
Негов сродник. Или негов брат...
Те в окопите не доживяха
полъх на победни ветрове —
и над мъртвите очи валяха
сини полунощни снегове.

Знаехте ли вие, майки мили,
че ведно със своето дете

и една легенда сте родили —
в люлката със него да расте, —
че със силата на Херкулеса
то към танковете ще пълзи? . . .

Майки от Херсон и от Одеса,
аз целувам вашите сълзи. . .

17. X. 1958

ВЕЧЕР НА ПОЕЗИЯТА В КОЛХОЗА

Изправи се на сцената поетът белокоп.
Зачете. Погледът му като ръж светлееше.
Той беше някога сеяч в такъв колхоз —
и махаше сега с ръка, като че сееше.

Редиците чернееха — бразди на целина,
просторна и богата.
И думите му падаха като зърна
направо във сърцата.

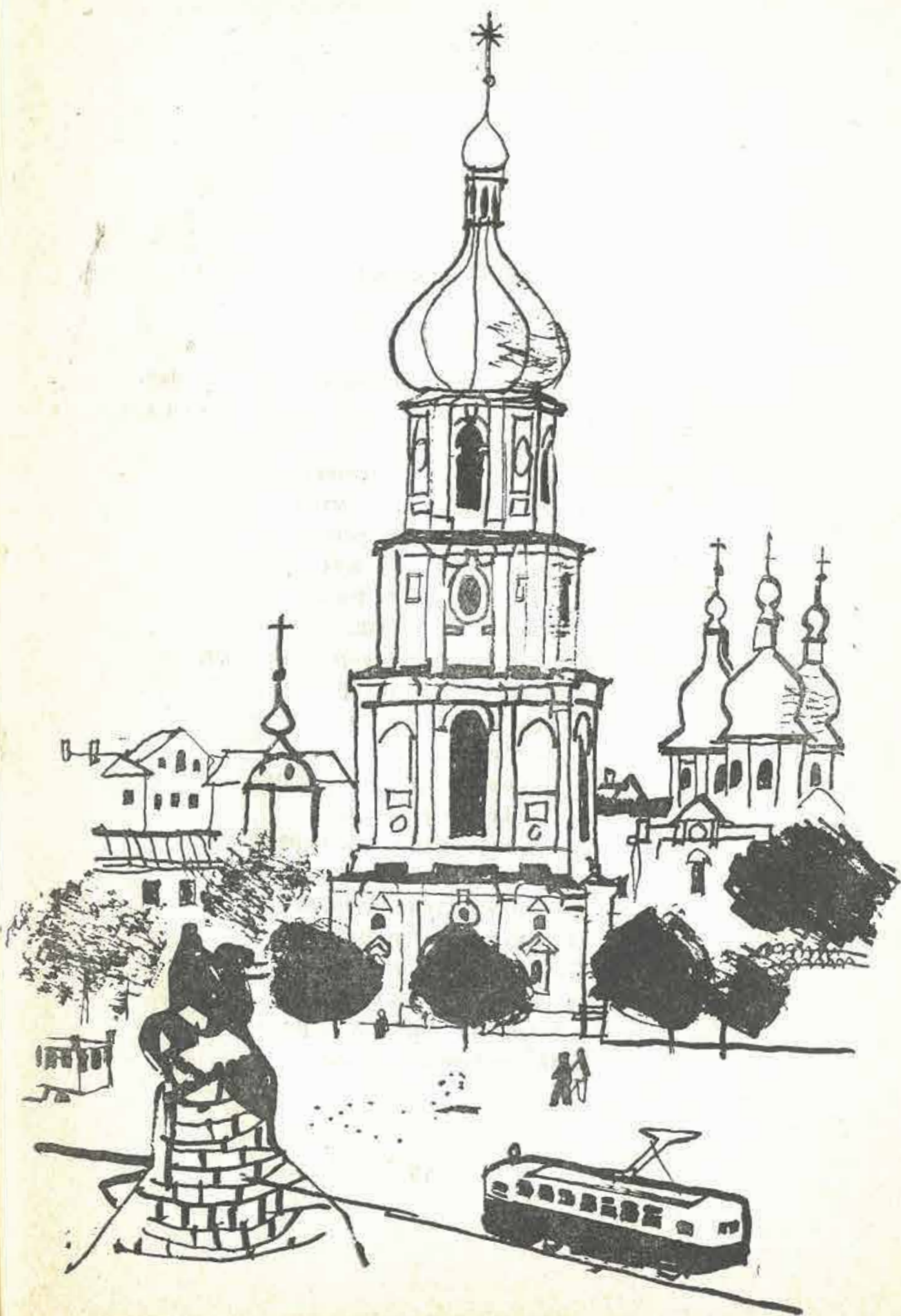
11.X.1958

* * *

Над алеите засушна есенният светъл дъжд.
Гледай: булевард «Шевченко» стана златен изведнъж
от нападалата шума, от моминските къдрици
и от грейналия наниз на отлитащите птици.

В мрежата на листопада аз стоя сега — пленен.
Киев, Киев, ти се смееш като младенец край мен.
Златни куполи издигат черквите ти стародавни
и кобзар на златни струни свири песните ти славни.
Златен път повежда госта, спрял пред твоите врати,
и сърце от чисто злато във гърдите ти тупти.

... Шушне листопад над Киев. Пълни с трепет и лъчи
стиховете на Сосюра и човешките очи.

ШЕВЧЕНКО В КОС-АРАЛ

Реве та стогне Дніпр широкий...
Т. Шевченко

Къде, очи, сте устремени
над тоя пясък запламтял?
... О, Днепър пак реве и стене
и в Кос-Арал, и в Кос-Арал.
Долитат чак дотук въздишки
от украинските села.
А ти стоиш в мундир войнишки,
а ти си с вързани крила...
Налита вятърът киргизки –
да поломи, да изсуши
в пустинята тревите ниски
и непокорните души.
До дюна – дюна той нарежда,
под тях засипа младостта.
Остана ти една надежда,
една утеха – песента...
Палатката с платнище сиво
те скрива от очите зли
и свещ със пламъче игриво
като листенце шумоли.

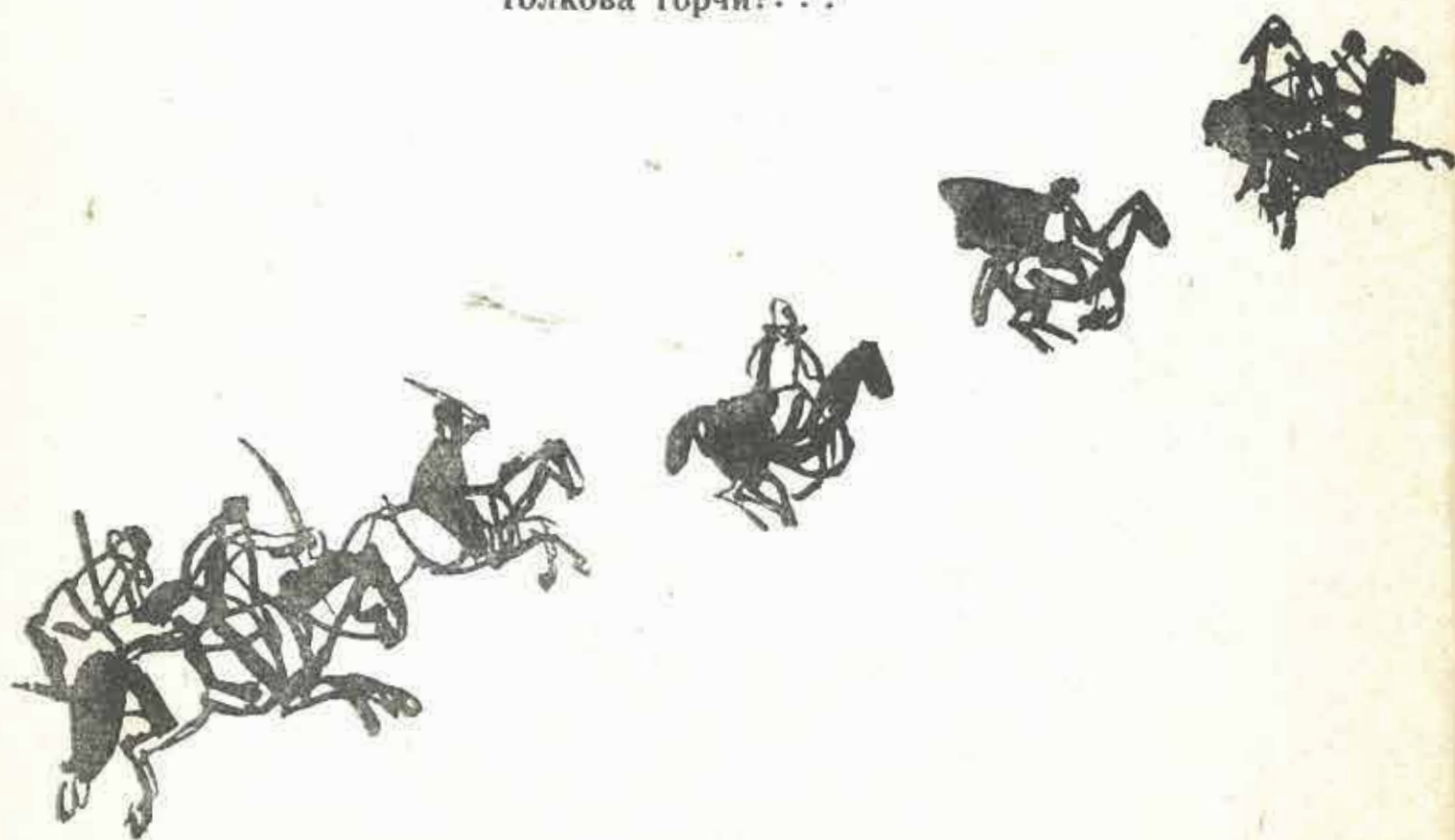
Не знаеш ти дали в небето
е мрак, или зора блести.
На кремък сякаш – във сърцето
изостряш стиховете ти
и ги нареждаш разгневени
като стрели
на листа бял.

... А Днепър все реве и стене –
и в Кос-Арал, и в Кос-Арал.

19.X.1958

✓ ПОХОДНА ПЕСЕН ✓

Конницата мина,
мина и замина.
Сребърни копита.
Весели очи. . .
Ах, защо ти плачеш,
майко Украина,
и защо пелина
толкова горчи? . . .

Тъжни песни пеят
слепите кобзари,
мъка — като вятър
в струните звъни.
Тежко се люлеят
степните пожари
на реките древни
в гневните вълни.

В пролетта тревожна
клон се не разлисти,

де Петлюра мина,
де Махно вилня.
Тръгват комсомолци,
Тръгват комунисти.
Шушнат гъсти гривви.
Звънкат стремена.

Свидното си чедо
майка нежно гушне
и сълзи закапят
в гладните бразди.
Те зърна ще станат,
клас ще се полюшне
и степта високо
жито ще роди! . . .

Между черни вейки,
дето сова плаче,
като рог забравен
месецът блести.
Протегни десница,
конниче казаче,
и тревога с него
затръбявай ти!

Нека гневно трепне
знамето червено,
сабите от него
нека запламтят!
Нека черни бурки
в утрото студено
като облак скрият
тоя степен път! . . .

Ой, шуми пелина,
ой, горчи пелина
и от звън на саби
утрото ечи. . .
Конницата мина,
мина и замина.
Сребърни копита.
Весели очи.

5. XI. 1958

СТЕП

О, степ крайднепровска, безбрежна и синя,
една ли вихрушка над тебе премина!
Дълбаха те ядно с коне разиграни
татари кръвници, махновци пияни.
Ораха те пики. От остри копита,
от танкове стръвни ти беше разрита.
Беднъж ли засяваха твоите ниви
със каски пробити, с патрони ръждиви!
А ти зеленееше над гробовете.
Отмиваха вражата кръв дъждовете.
От вечна десница в браздите зарито,
поникваше пак украинското жито!

8. XI. 1958

ДЪЖД НАД БЕРЕЗАН

Сред облак чер
бял гълъб се изви
и падна като мълния. Но ето:
подгони го дъждът — и над полето
със мрежа сребърна го улови.

А той се радваше, макар и в плен.
Все слънцето отнейде ще го зърне,
дъжда със златни пръсти ще разгърне,
ще кимне: литвай към леса зелен!

И гълъбът над нивите се рееше,
докосваше измокрената ръж.
А мрежата на веселия дъжд
край него святкаше и се люлееше.

17.X.1958

КОГАТО СЕ РОДИ МОЯТ СИН

Минският ли лес пошушна,
че сега във край далечен
спиш ти своя първи сън?
Твойта люлка да полюшне
длан протегна пътят млечен —
и утихна всичко вън.

Песен люлчина запяха
партизанските поляни
и широките лъки
и за тебе изтъкаха
мека пелена от пяна
беларуските реки.

Минск
23.XI.1958

ГЛАСЪТ НА РОДИНАТА

1

Левентите твои умираха по върховете.
Соколи със писък високо над тях се извиваха.
Ръцете огромни лежаха на дивото цвете
и с черните облаци черните къдри се сливаха...
Балканът на своите могъщи плещи ги повдигаше
в предсмъртния час да погледат родината мила.
И техният поглед оттука далеко достигаше –
до белия Дунав, до Черно море и до Рила,
до нашите люлки, до вас, неродени правнуци.
Усмивката ваша на техните устни светлееше.
Умираха те върху тежки от кръв ямурлуци
и вашите песни хайдушкият вятър им пееше!

27.XI.1958

Длетото на скулптора тънко звъни,
дълбае скалата корава.
То казва на мъртвия воин: „Стани!“
И – мраморен, снажен – той става.
Та може ли кротко в пръстта да лежи
под тъжния шум на тревите
тоз, който роден е с орли да кръжи
от бездните чак до звездите!
Той казва на скулптора: „Сбогом!“ – и сам
на чука висока застава –
гласа на земята да слуша оттам,
косите му сняг да завява.
Вечерникът, въл из хайдушкия дол,
преспива в юнашката пазва.
На рамото кацва побратим сокол
и дълго за нас му разказва...
Той слуша как тучна пшеница звъни,
как весели влакове бягат.
Селата планински
венец светлини
в краката му привечер слагат.
Доброто, простреляно в битка сърце
се свива от тръпка щастлива
и облаче сребърно взел във ръце,
той мокрите клепки изтрива.

4.XII.1958

* * *

Украински девойки танцуваха
и със тях на колхозната сцена
бе дошла равнината зелена
и безбрежни жита се вълнуваха.
Украински девойки танцуваха.

Като облак белееха блузите.
На цигулките вятърът плах
се развихри, затрепка по тях.
Жар раздухана – пламнаха бузите.
Като облак се люшнаха блузите.

Весел гръм прокънтя по стъклата.
Дъжд ли почна? На ръж замириса
и над белия облак изви се
на моминските ленти дъгата.
Весел гръм откънтя по стъклата.

А край мен все шумеше дъждът:
ръкопляскаха стари и млади...
През колхозните светли ливади
със коса бе закрачил денят –
а край мен все шумеше дъждът...

* * *

Гробните камъни даже забравят войната.
Няма следа от дима, от сълзите предишии...
Вие облякохте черния гръб на полята
в бялата риза на младите цъфнали вишни.
В южните степи под зноя на ясното лято
виждах във вашите тежки десници да свети
щедротото зърно на тая пшеница, която
ще шумоли след години на други планети.

12.I.1959

ПОЛЕСКИТЕ ГОРИ

На Юри Збанацки

1

Ти спомняш ли си пътя до Полесъе
и ниското небе в часа вечерен,
когато през леса студен и черен
една кола на север ни понесе.
Свистеше вятър. Най-високото дърво
със клоните си бе обрулило звездите.
И изведнъж ни стопли на брезите
далечното спокойно зарево.
Отде дойдоха те? Нима лесът
из своите дебри ги събра и тук ги прати,
за да ни срещнат като близки и познати
и да огреят нашия безлюден път?...
Те ни поведоха към първото селце –
на селянки полески с добротата –
и дълго, дълго чувствах в тъмнината
милувката на сребърните им ръце.

Коловози, коловози —
и на север и на юг.
Партизанските обози
са ги издълбали тук.
Вече към земянки тайни
никого не водят те.
Из колхозите безкрайни
ясен слънчоглед расте.
Вятър от степта довява
гльч на весели звена.
Само тука си остава
неспокойна тишина.
Като неприбрана мина
тя под шумата лежи.
Сякаш още Украина
пръст на спуська държи...

20.IV.1959

КАРПАТСКИ ОБЛАК

На тебе аз приличам, облак бял.
О, колко радости и трепети съм сбрал
и колко слънце в моята душа светлее!

Перото блесва –
малка мълния над белите листа –
и сещам: още миг – и песента
като разискрен дъжд ще се пролее.

НОЩУВАНЕ КРАЙ ДЕСНА

Дом край реката, лека нощ...
Лозата
като клепач прозорчето закрива.
Заспива върху рожбата ръката
и сянката на люлката заспива.
Заспиват откосите на уханното сено.
Коса не звънва – на щурците да приглася.
Реката с песъчинките ведно
умората далеч в нощта отнася.

* * *

На Платон Воронко

Будят се реките лъчезарни.
Из полята весел плуг блести...
А от знамената легендарни
още на барутен дим дъхти.
Още вятърът в нощта довява
звън на саби и на стремена
от степта Херсонска, от Полтава,
от Пирин и Стара планина...
Там с еднаква ярост са свистели
нашите куршуми по врага
и виелици среднощ са мели
тежките ни стъпки по снега.
На бесилката и на куршума
отговаряхме с един език:
– Свобода! – бе първата ни дума.
– Свобода! – бе сетният ни вик.
Много младост, песни неизпети
в битки е погребала пръстта.
Затова са звънки класовете
и е пълна с макове степта.

Затова напролет всеки клон е
натежал от цвят и от роса
и блестят под клепките, Платоне,
мирните дълбоки небеса.
Затова очите ни сурово
вражеските щикове следят.
Затова в душите ни отново
като часовой стои стихът!

* * *

Отдалече – от Балтика чак –
иде вятърът – свири, свири...

Мои стари берковски баири,
и над вас ли се сипе сняг?

Ако можех снежинка да стана,
бих помолил сега ветровете:
– В своя бял хоровод ме вземете,
полетете със мен към Балкана.
Да погледам Огоста и Ком
и омаян от радост несетна,
като тиха сълза да просветна
на стъклото на родния дом.

АЛЕЯТА, ПО КОЯТО СЕ РАЗХОЖДАШ ТИ

На Павло Тичина

Ти можеш душа да дадеш,
ти можеш да сториш безсмъртни
ей тия тополи крайпътни
със крехкия вечерен скреж.
Те знаят това: в здрачината
безшумно вървят отстрани –
да чуят
как първата рима
звъни дълбоко в душата...

ГУЦУЛСКА ПЕСЕН

Спусна се шейната бърза
между снежни клони.
Със вихрушката и мрака
песен ни догони.

Нямаше села наблизо,
нямаше дървари.
Пееха навярно смрики
или буки стари:

„Расъл явор сред гората —
белоствол и строен.
Пръскал го със пяна пролет
бързей сладкопоен.
В клоните му като в люлка
облаците спали
и към далнини незнайни
утром го зовали.
С ветровете гласовити
денем си играел.
Колкото листа той имал,
толкоз песни знаел.

И направили от него
кобзи и цигулки.
И запели в тях не струни,
а моми гуцулки.
И запели в тях потоци
бистри и пенливи.
И запели в тях карпатски
кукувици сиви...“

О, навярно и шейната,
със която ние
гонехме следата тънка,
що в снега се крие,
чу, запомни тая песен
ясна, гласовита.
И повтаряха я дълго
бързите копита,

и повтаряха я дълго
смолестите гриви,
звънките от скрежа вишни,
ръжените ниви.

А вихрушките карпатски
все край нас свистяха.
Хълмите и доловете
със степта се сляха,

преспи станаха конете
върху пътя тесен.
И остана само тая
стара горска песен.

Вятърът не я отнесе.
Тя не ни остави.
Ние знаехме, че в мрака
път ще ни проправи.

* * *

Моите очи говорят
с вашите очи щастливи,
с пъпките на дървесата,
с гълъбовите ята...
Нека бавен сняг се сипе
върху покривите сиви,
нека бъде много бяла,
много тиха – утринта.

Гост далечен – аз ви нося
обичта си – светла, чиста
като ранната снежинка,
що на клепките блести.
Аз ви нося песента си.
Гълъбиците сребристи
викат я със тях в небето
весело да полети.

От тополите-къдели
вятърът заприда нишки.
Пътищата – тъй далечни –
се стопяват в синкав дим

и на своя син невръстен
чувам леката въздишка
чак зад снежните Карпати,
чак във тебе, Лвов любим.

*20.I.1959,
Лвов*

* * *

Ръжта звънеше – гъста, изкласила –
дори в гласа на птиците звънеше.
Защо ли по крайпътната могила
сама ти в тая привечер вървеше?
Ръжта те скриваше – и само твоята глава,
и само светлият венец на плитките ти златни
блестеше като малко слънце над това
море,
над тия степи необятни...

И дълго, дълго аз не сних очи
от него – то ме мамеше нататък,
огряваше ме с ласкавите си лъчи.
Но пътят през могилата бе кратък
и то се скри зад гребена сребрист
на класовете –
и усетих ненадейно
как падна сянка и вечерен вятър вейна...
И моето сърце затрепка като лист.

* * *

Вечерта е тиха. Вечерта е бяла.
Винаги ли тъй е тъжно на раздяла?
Кестени днепровски, сетен път сега
сенките ни пак се срещат на снега.
Аз дойдох на хълма и със шапка снета
мълком се прощавам с белите полета.
Мълком се прощавам. А степта зове
с хиляди далечни, скъпи гласове...

Свиден край съветски! Като майка мила
ти ми даде песни, ти ми даде сила.
Остани в сърцето – с пъргавия бяг
на шейните степни, с оня едър сняг,
зашумял над твоя партизански лес,
над Каховка славна и над Днепрогрес!
Остани в сърцето – с веселото жито
в целините ширни, с пещите, които
заревото свое в изгрева преливат.
Там на дните бъдни слънцето отливат!

... Станции далечни светят, викат влака,
а сърцето моли, моли да почака –
и трепти, в сълзите мои засияла,
тая вечер тиха, тая вечер бяла...

* * *

Радостно шушнат горите,
първия щъркел съзрели.

... Вие без мен ще цъфтите,
киевски кестени бели.

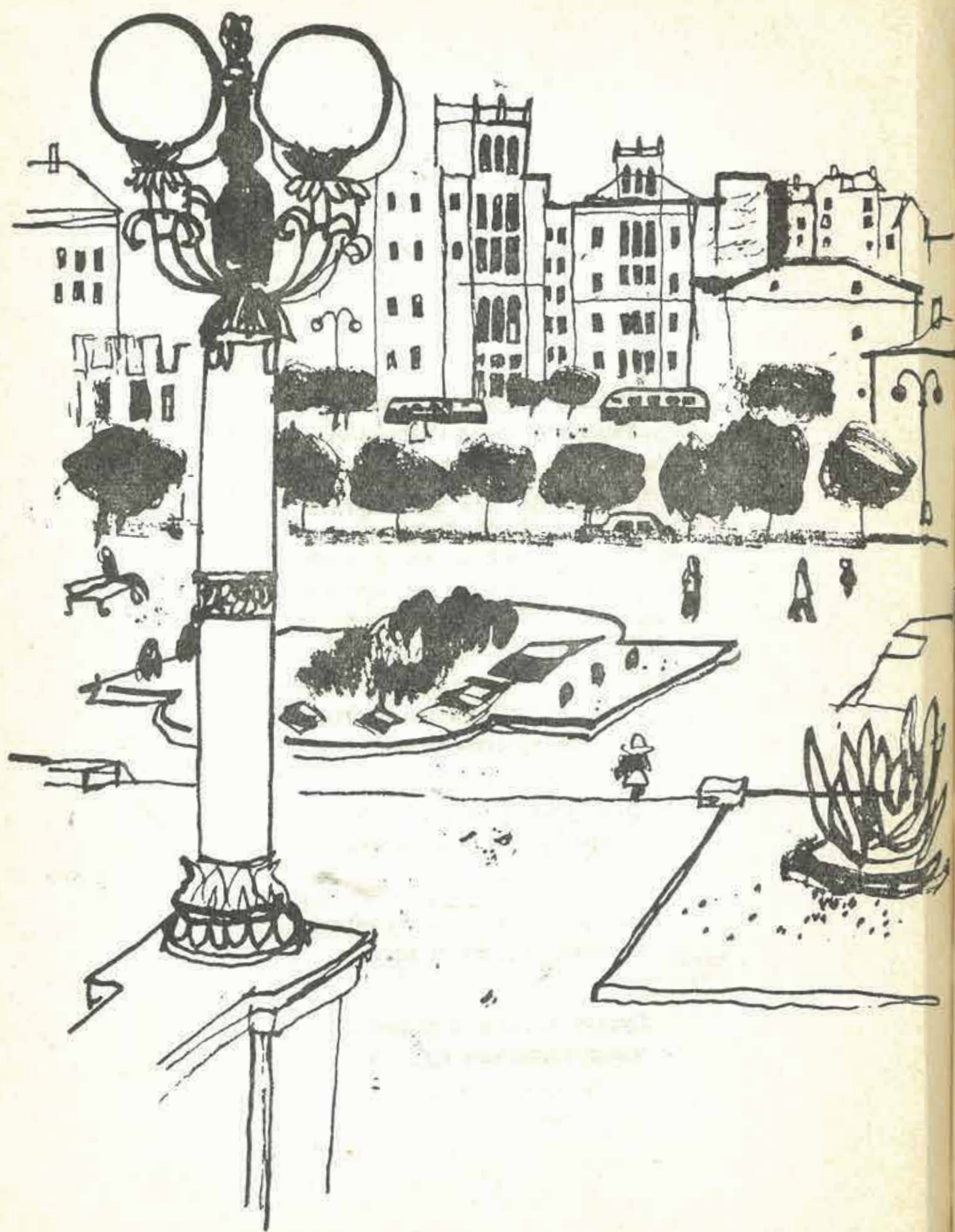
Де е дъгата? Момите
в свойте коси са я вплели.

... Вие без мен ще цъфтите,
киевски кестени бели.

Нощем капчукът ме пита:
– Чу ли ти птичите трели?

... Вие без мен ще цъфтите,
киевски кестени бели.

Сутрин южнякът долита,
мами в далечни предели.

... Вие без мен ще цъфтите,
киевски кестени бели.

Глас неспокоен в гърдите,
време за сбогом дойде ли?

... Вие без мен ще цъфтите,
киевски кестени бели. . .

КОГАТО СЕ СБОГУВАХ С УКРАИНА

Да бъде мир –
за твоята безбрежна далнина,
където в синьото море на лена
блести, от щедро слънце озарена,
на слънчогледите златистата вълна.

Да бъде мир –
за детските къдрици и за класовете,
за славеите харковски и за житòмирските белки –
и нека само облаците лете
да водят над полята ти престрелки.

11.XI.1958

* * *

Днепър под моя прозорец течеше,
пълен със шлепове и със звезди.
Там, дето твоята уличка беше,
листи засипаха моите следи.
Тръгнах. На хълма градът се изправи,
за да погледа как влака лети.
Степите казваха: „Ще ни забрави...“
„Ще ни забрави...“ – си мислеше ти.

Есен е пак и във въздуха влажен
светка вихрушката с облак листа.
Витоша питай – и тя ще ти каже:
толкова нощи сънувам степта,
толкова нощи вълн вятърът лази
и по стъклото пошушва врабче,
а ми се струва разплискал талази,
Днепър под моя прозорец тече...

ПОЯСНЕНИЯ

К р е ш ч а т и к – централен булевард в Киев
„Г о р с к а п е с е н“ – балет, написан по едно-
именната драма феерия на украинската поетеса Леся
Украинка

К о с – А р а л – полуостров в пустинята край
Аралско море, където е бил заточен великият украин-
ски поет Тарас Шевченко

П е т л ю р а, М а х н о – водачи на
контрареволю-
ционни банди в Украйна през Гражданската война

Б е р е з а н – украински град

Д е с н а – река, приток на Днепър

Г у ц у л и – планинци, които живеят в Украин-
ската част на Карпатите

СЪДЪРЖАНИЕ

„Една брега, като десница бяла“.....	5
Оня, който храни гълъбите.....	6
„Аз вярвам: зарад мене беше“.....	8
„Те преминаха двама край мен“.....	10
Вечерна песен за тебе.....	11
След балета „Горска песен“.....	12
„Майки от Херсон и от Одеса“.....	13
Вечер на поезията в колхоза.....	15
„Над алеите зашушна есенният светъл дъжд“.....	16
Шевченко в Кос-Арал.....	18
Походна песен.....	20
Степ.....	23
Дъжд над Березан.....	24
Когато се роди моят син.....	25
Гласът на родината.....	26
„Украински девойки танцуваха“.....	28
„Гробните камъни даже забравят войната“.....	29
Полеските гори.....	30
Карпатски облак.....	32
Нощуване край Десна.....	33
„Будят се реките лъчезарни“.....	34
„Отдалече – от Балтика чак“.....	36
Алеята, по която се разхождаш ти.....	37
Гуцулска песен.....	38
„Моите очи говорят“.....	41
„Ръжта звънеше – гъста, изкласила“.....	43
„Вечерта е тиха, вечерта е бяла“.....	44
„Радостно шушнат горите“.....	45
Когато се сбогувах с Украйна.....	48
„Днепър под моя прозорец течеше“.....	49

Иван Давидков
Днепър под моя прозорец тече

Редактор Н и к о л а Ф у р н а д ж и е в
Художник Л ю б е н З и д а р о в
Худ. редактор Е л е н а М а р и н ч е в а
Техн. редактор Л ю б е н П е т р о в
Коректор В и о л е т а Р а й н о в а

Формат 16|54|78; тираж 2000 екз.; печатни коли 3-25; издател ски коли 2-34; л. г. IV; пор. № 68|1960 год. на изд. „Български писател“; дадена за набор на 20. 111. 1960 год; излиза от печат на 30. V. 1960 год.; цена 3.35 лв.; кн. тяло 1.05 лв.;
подвързия 1.80 лв.; обложка 0.50

Печатница „Тодор Димитров“, клон № 1 - София